

GEZ

KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO

3. Miejscowość

1. Nazwa

CMENTARZ KOMUNALNY

2. Czas powstania

1 poł. XX w.

PODKOWA LEŚNA

7. Fotografia z opisem wskazującym orientację albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

4. Adres

ul. Ogrodowa

kod pocztowy: **05-807**

nr ewidencji działki: **części działek ew. nr**

1/2, 16, 200 (obr. 4)

5. Przynależność administracyjna

Województwo: **MAZOWIECKIE**

Powiat: **GRODZISKI**

Gmina: **PODKOWA LEŚNA**

6. Formy ochrony

**MPZP Miasta-Ogrodu Podkowa Leśna:
Uchwała nr 84/XIX/08 Rady Miasta
Podkowy Leśnej
z dnia 26 czerwca 2008 r.**

**Rejestr zabytków:
Obiekt na terenie wpisanym do rejestru
zabytków jako układ urbanistyczny,
zabudowa i zieleń miasta – ogrodu
Podkowa Leśna w granicach
administracyjnych – nr A-1194
z dnia 22.10.1981 r.**

8. Historia, opis i wartości

Cmentarz w Podkowie Leśnej powstał jesienią 1944 r. na gruncie podarowanym społeczności podkowieńskiej przez Annę Iwaszkiewiczową, właścicielkę terenu. Wśród pierwszych pochowanych tu znaleźli się trzej żołnierze z węgierskiego oddziału stacjonującego w Podkowie Leśnej, rozstrzelani przez Niemców 5 września 1944 r. za udzielaną pomoc powstańcom. Jednymi z pierwszych pogrzebanych byli również uczestnicy Powstania Warszawskiego, którzy zmarli w podkowieńskich szpitalach powstańczych w okresie od sierpnia do grudnia 1944 r. Dokładna ich liczba nie jest znana - w imiennych i bezimiennych grobach w północnej części cmentarza spoczywa łącznie kilkadziesiąt bardzo młodych kobiet i mężczyzn. Pośrodku stoi płyta z okolicznościowym napisem: „Zmarłym Warszawiakom z Powstania Warszawskiego 1944”. Po wyzwoleniu dokonano ekshumacji kilku osób zamordowanych na terenie Podkowy Leśnej, głównie w Lesie Młochowskim. Był wśród nich por. Henryk Walicki „Twardy”, dowódca kompanii AK Brzezinka, rozstrzelany przez grodzkie gestapo, porzucony w okolicach Karolina i tam pogrzebany. Pochowano go z honorami na podkowieńskim cmentarzu naprzeciw żołnierzom węgierskim.

W 2008 roku na podkowieńskim cmentarzu spoczął gen. Antoni Heda „Szary”, sławny świętokrzyski partyzant, wieloletni więzień PRL i polityczny opozycjonista. Ponadto na cmentarzu żegnano m.in. pierwszego proboszcza księdza Franciszka Barańskiego, Jadwigę Śliwińską - matkę Anny Iwaszkiewiczowej, Wincentego Ptaka - ochotnika wojny 1920 i żołnierza Andersa, ks. Leona Kantorskiego, długoletniego proboszcza parafii św. Krzysztofa, zasłużonego dla podkowieńskiej społeczności, organizatora działań opozycyjnych w latach stanu wojennego.

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Stan zachowania dobry.

10. Wykonanie karty (autor, data i podpis)

**Judyta Nawrot-
Bukowiec
RELIKT Pracownia
Archeologiczna
Listopad 2019 r.**

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)